

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра педагогіки

ЗАТВЕРДЖЕНО

Гуманітарно-педагогічний факультет

«19» червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 015 «Професійна освіта»

Освітня програма: «Професійна освіта. (Аграрне виробництво,
переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: д-р пед. н., професор кафедри педагогіки Васюк О. В.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Порівняльна педагогіка». Навчальна дисципліна є обов'язковою. Розкриває історичний розвиток порівняльної педагогіки як освітнього компонента та галузі знань, її провідні проблеми; структурна своєрідність систем освіти представлена в контексті ідей створення єдиного освітнього простору в глобальному вимірі та у європейському регіоні; питання стандартизації, компетентнісної спрямованості розвитку змісту шкільної освіти та диференціація навчання, децентралізаційно-централізаційні трансформації шкільної освіти, гуманізація освітнього процесу. Значна увага приділяється розкриттю студентоцентрованого навчання як сучасній парадигмі освітнього процесу закладів вищої освіти, цифровим трансформаціям освіти в сучасних умовах, питанням академічної та наукової доброчесності тощо. Представлені у темі відображають міжнародне освітнє законодавство останніх років, враховано сучасні напрями модернізації освітньої діяльності.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	015 «Професійна освіта»	
Освітня програма	Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	2	
Семестр	3	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття	- год.	
Самостійна робота	60 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою освітнього компонента «Порівняльна педагогіка» є формування навичок порівняльного аналізу зарубіжної та вітчизняної освіти; загальнокультурного та наукового світогляду шляхом осмислення закономірностей розвитку освітніх систем у різних країнах; розвиток

компаративістичного мислення здобувачів освіти; вміння застосовувати набуті знання у педагогічній діяльності, творчо підходити до вирішення будь-якої освітньої проблеми.

Завданнями освітнього компонента є забезпечення знаннями, що стосуються систем освіти різних країн світу й України, визначення загальних тенденцій їхнього розвитку, місця тих чи інших аспектів розвитку освіти в системі педагогічного знання та практики, розвиток педагогічного мислення з використанням досвіду порівняльної педагогіки; виховання професійних і особистісних якостей здобувачів вищої освіти, необхідних для здійснення викладацької діяльності.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій та методів педагогічної науки та інших наук, пов'язаних із сферами виробництва і переробки продуктів сільського господарства та харчовими технологіями і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 09. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 11. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності.

СК 04. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення.

СК 11. Здатність використовувати у професійній діяльності основні положення, методи, принципи фундаментальних та прикладних наук.

СК 15. Здатність забезпечити якість освіти і управління діяльністю закладу освіти, відповідно до спеціалізації.

Програмні результати навчання:

ПР 02. Володіти інформацією чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузевих стандартів професійної діяльності в установах, на виробництвах, організаціях сфер, пов'язаних з аграрним виробництвом, переробкою сільськогосподарської продукції та харчовими технологіями.

ПР 04. Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах.

ПР 07. Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення.

ПР 08. Самостійно планувати й організовувати власну професійну діяльність, діяльність здобувачів освіти і підлеглих, координувати їх роботу та

різних країнах світу та в Україні.													
Тема 3. Реформування освіти: стратегічні пріоритети.	8	20	4	4									
Разом за модулем 2	60		12	12			36						
Модуль 3. <i>Трансформації систем освіти</i>													
Тема 1. Трансформації шкільної освіти.	10	15	4	4			21						
Тема 2. Модернізація освітньої діяльності вищої школи в зарубіжних країнах та в Україні.	12	15	4	4									
Тема 3. Якість вищої освіти.	14	15	4	4									
Разом за модулем 3	45		12	12				21					
Усього годин	120		30	30			60						

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Порівняльна педагогіка як наука.	2
2	Історія розвитку порівняльної педагогіки.	4
3	Соціально-економічні та політичні фактори розвитку освіти.	4
4	Освіта в різних країнах світу та в Україні.	4
5	Реформування освіти: стратегічні пріоритети.	4
6	Трансформації шкільної освіти.	4
7	Модернізація освітньої діяльності вищої школи в зарубіжних країнах та в Україні.	4
8	Якість вищої освіти.	4

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, завдання, методи і функції порівняльної педагогіки.	2
2	Порівняльна педагогіка в системі сучасних педагогічних знань.	4
3	Соціально-економічні та політичні фактори розвитку освіти у світі.	4
4	Освіта різних країн світу та в Україні.	4
5	Реформаційні процеси сучасної освіти.	4
6	Трансформації шкільної освіти.	4

7	Модернізація освітньої діяльності вищої школи в зарубіжних країнах та в Україні.	4
8	Забезпечення якості вищої освіти.	4

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вивчення першоджерел літературно-педагогічної спадщини щодо етапів розвитку порівняльної педагогіки.	3
2	Аналіз процесів реформування освіти на сучасному етапі.	36
3	Трансформації освітніх систем та процесів.	21

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- самооцінювання.

7. Методи навчання:

- методи проблемного навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- робота в парах, у групах;
- мозковий штурм;
- метод гейміфікованого навчання;
- лекційний метод, розповідь, пояснення, бесіда;
- ілюстрування, демонстрування;
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, складання реферату);
- порівняння.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Становлення наукових основ порівняльної педагогіки		
Практична робота 1. Предмет, завдання, методи і функції порівняльної педагогіки.	ПР 04, ПР 10, ПР 20, ПР 21, ПР 25. Знати понятійно-категоріальний апарат, завдання та методологію порівняльної педагогіки.	25
Практична робота 2. Порівняльна педагогіка в системі сучасних	Вміти визначати місце порівняльної	38

педагогічних знань.	педагогіки в системі інших наук.	
Самостійна робота 1. Вивчення першоджерел літературно-педагогічної спадщини щодо етапів розвитку порівняльної педагогіки.	Володіти здатностями використання в освітньому процесі основних методів порівняльно-педагогічного наукового дослідження, використовуючи методи порівняльної педагогіки для вирішення різних професійних задач.	7
Модульна контрольна робота 1	Знати основні етапи розвитку порівняльної педагогіки як науки, головні досягнення кожного із періодів, дослідників та головну тематику їхніх робіт. Вміти на основі аналізу першоджерел, виокремлювати об'єкт і предмет порівняльного дослідження, визначати компаративні проблеми, які піднімаються у працях.	30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Освіта в різних країнах світу та в Україні		
Практична робота 1. Соціально-економічні та політичні фактори розвитку освіти у світі.	ПР 02, ПР 04, ПР 07, ПР 08, ПР 10, ПР 11, ПР 13, ПР 15, ПР 20, ПР 21, ПР 25.	16
Практична робота 2. Освіта різних країн світу та в Україні.	Знати об'єктивні тенденції взаємопроникнення, взаємозбагачення національних культур, формування єдиного поля світової культури і досвіду виховання, єдиного світового освітнього простору; різне ставлення у порівняльній педагогіці до глобалізації в освіті. Вміти цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність, реалізовувати вертикальну та горизонтальну професійну мобільність у вітчизняному та світовому освітньому та науковому просторі. Розуміти економічну ефективність сфери освітніх послуг, специфіку діяльності міжнародних організацій у аспекті вирішення глобальних проблем у освіті.	17
Практична робота 3. Реформаційні процеси сучасної освіти.		16
Самостійна робота 2. Аналіз процесів реформування освіти на сучасному етапі.		21
Модульна контрольна робота 2	Знати особливості розвитку освітніх систем в провідних країнах світу (Велика Британія, Франція, Німеччина, Польща), Північної Америки (США) та Південно-Східної Азії (Японія), розвиток теорії і практики освіти в Україні. Розуміти соціально-економічні, культурологічні та етнопсихологічні фактори розвитку освіти в сучасному світі. Усвідомлювати сучасні пріоритети і підходи в реформуванні закладів	30

	освіти. Вміти прогнозувати можливі шляхи розвитку освіти в різних країнах світу. Знати основні тенденції реформування сучасних освітніх систем. Вміти встановлювати і пояснювати взаємозв'язок педагогічних явищ і фактів, усвідомлюючи сучасну педагогічну дійсність; аналізувати педагогічні проблеми. Володіти сутністю поняття “грамотність”, освіта впродовж життя, зокрема знати форми неперервної освіти в різних країнах сучасного світу; особливості розвитку освіти на всіх її рівнях; розуміти значення приватних закладів освіти в системі неперервної освіти, моделі підготовки педагогічних кадрів в сучасному світі, основні тенденції педагогічної освіти, освіти дорослих. Усвідомлювати та вміти аналізувати тенденції розвитку освіти, а саме європейські трансформації в освіті та науці.	
Всього за модулем 2		100
Модуль 3. Трансформації систем освіти		
Практична робота 1. Трансформації шкільної освіти.	ПР 02, ПР 04, ПР 07, ПР 08, ПР 10, ПР 11, ПР 13, ПР 15, ПР 20, ПР 21, ПР 25.	12
Практична робота 2. Модернізація освітньої діяльності вищої школи в зарубіжних країнах та в Україні.	Знати досвід оновлення теорії і практики освіти в різних країнах.	12
Практична робота 3. Забезпечення якості вищої освіти.	Усвідомлювати сучасні пріоритети в розвитку та реформуванні закладів освіти за кордоном. Розуміти децентралізаційно-централізаційні трансформації шкільної освіти. Знати освітні стандарти, зокрема з позиції компетентнісної спрямованості розвитку змісту шкільної освіти.	14
Самостійна робота 3. Трансформації освітніх систем та процесів.	Розуміти значення гуманізації освітнього процесу. Вміти застосовувати означені підходи у освітньому процесі закладів освіти. Орієнтуватися в сучасних системах диференціації та індивідуалізації навчання.	32
Модульна контрольна робота 3	Розуміти компетентнісний підхід у освіті. Знати аспекти студентоцентрованого навчання як сучасної парадигми освітнього процесу закладів вищої освіти, цифрових трансформації освіти в	30

	сучасних умовах, питання академічної та наукової доброчесності у вищій освіті. Вміти застосовувати означені підходи в освітньому процесі закладів вищої освіти. Розуміти Європейську та національну рамки кваліфікацій, вміти користуватися ними в аспекті співставлення рівнів освіти. Розуміти критерії якості освіти в провідних країнах світу, поняття “якість вищої освіти”, забезпечення якості вищої освіти в Європейському освітньому просторі. Знати документи щодо міжнародного правового регулювання забезпечення якості вищої освіти. Вміти висвітлити досвід європейських університетів щодо забезпечення якості вищої освіти та виявляти можливості використання ефективного зарубіжного педагогічного досвіду у вітчизняній системі освіти, адекватно і толерантно ставитися до зарубіжного педагогічного досвіду та самостійно аналізувати систему забезпечення якості вищої освіти українських університетів.	
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота	$(M1 + M2 + M3)/3 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен		30
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=135>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Васюк О. В., Гончарук О. М. Методичні рекомендації з дисципліни «Порівняльна педагогіка» для підготовки фахівців за ОПП 015 «Професійна освіта» (015.37 «Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»). Київ: Видавець ФОП Ямчинський О. В. Виготовлювач ТОВ «ЦП «Компринт», 2023. 136 с.
2. Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: підруч. Вид. 2-ге, доп. і перероб. Київ: Видавець ФОП Ямчинський О. В. Виготовлювач ТОВ «ЦП «Компринт», 2024. 582 с.
3. Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: підруч. Київ – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2016. 412 с.
4. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 319 с.
5. Якість вищої освіти: теорія і практика: навч.-метод. посібн. За наук. ред. А. Василюк, М. Дей; кол. авторів: А. Василюк, М. Дей, В. Базелюк (та ін.]; НАПН України, Університет менеджменту освіти. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 176 с.

Допоміжні

1. Бабушко С. Р. Гендерність у неформальній/інформальній освіті дорослих: європейські практики. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2021. № 2. Том 20. С. 10–20.
2. Бойчук І., Козаченко Г. Реалізація студентоцентрованого навчання як сучасної парадигми освітнього процесу закладів вищої та фахової передвищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 2 (106). С. 182–193.
3. Будапештсько-Віденська Декларація про створення Європейського простору вищої освіти (Будапешт, Відень, 12 березня 2010 р.). [http://www.edupolicy.org.ua/files/Budapest-Vienna_Declaration\(2010\).pdf](http://www.edupolicy.org.ua/files/Budapest-Vienna_Declaration(2010).pdf) (дата звернення 10.06.2025 р.).
4. Вища освіта різних країн світу: монографія. За наук. ред. О. І. Шапран. Переяслав: ФОП Домбровська Я. М., 2020. 488 с.

5. Відділ зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Офіційний сайт. <http://ipood.com.ua/viddil-zarubijnih-sistem-pedagogichno-osviti-i-osviti-doroslih/> (дата звернення 10.06.2025 р.).

6. Відділ порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України. Офіційний сайт. <https://comparlab.org.ua/> (дата звернення 10.06.2025 р.).

7. Гапон В. В., Шараєвська М. І., Дерепя Т. С. Профільне навчання як чинник надання якісної повної загальної середньої освіти. *Освітня аналітика України*. 2022. № 3 (19). С. 57–74.

8. Гаращук О. В., Куценко В. І. Інтеграція освіти України в контексті викликів і загроз (досвід США). *Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки*. 2022. Вип. 65. С. 25–31.

9. Голяд І., Тропіна М. Тенденції та інновації професійної освіти в умовах сучасних трансформаційних процесів. *Сучасні тенденції розвитку освіти й науки: проблеми та перспективи*: зб. наук. пр. Київ–Львів–Бережани–Кельце. 2022. Вип. 10. С. 23–29.

10. Державна служба статистики України: офіційний сайт. <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 10.06.2025 р.).

11. Державний стандарт базової середньої освіти: Затверджений постановою КМУ від 30 вересня 2020 р. № 898. https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/ (дата звернення 10.06.2025 р.).

12. Європейський Союз: посібн. для журналістів. Київ: Представництво Європейського Союзу в Україні, 2020. 130 с.

13. Інститут освіти впродовж життя ЮНЕСКО. Офіційний сайт: <https://www.uil.unesco.org/en/unesco-institute><https://www.uil.unesco.org/en/unesco-institute> (дата звернення 10.06.2025 р.).

14. Каленюк І. Глобальний ринок вищої освіти: динаміка та турбулентність. *Університетська освіта*. 2020. №7. С. 28–33. https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/35568/uo_20_7_5.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення 10.06.2025 р.).

15. Ключкович Т., Козубовська І. Зарубіжний досвід дошкільного виховання: метод. рекомен. Ужгород, 2022. 32 с.

16. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку. Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с.

17. Косенчук О. Г. Світові тенденції та напрями розвитку дошкільної освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2021. № 2. Вип. 31 С. 43–55.

18. Кремень В. Г. (ред.) Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні (До 30-річчя незалежності України): монографія. Національна академія педагогічних наук України. Київ: КОНВІ ПРІНТ. 2021. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/726223/1/nac%20dopovid%202021%20color%201%20%281%29.pdf> (дата звернення 10.06.2025 р.).

19. Кремень В. Г., Биков В. Ю., Ляшенко О. І., Литвинова С. Г., Луговий В. І., Мальований Ю. І., Пінчук О. П., Топузов О. М. Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи: Наукова доповідь загальним зборам НАПН України “Науково-

методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи”, 18–19 листопада 2022 р. *Вісник НАПН України*. 2022. № 4(2). С. 1–49.

20. Лабораторія зарубіжних систем професійної освіти і навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Офіційний сайт. <https://ivet.edu.ua/labs/isvet> (дата звернення 10.06.2025 р.).

21. Локшина О. Стратегія європейського співробітництва у галузі освіти і навчання у 2021–2030 рр. *Український педагогічний журнал*. 2022. № 4. С. 5–17. <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/issue/view/38/9> (дата звернення 10.06.2025 р.).

22. Лузік Е., Демченко Н., Проскурка Н. Світові моделі університетської освіти в системі дистанційного навчання. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія: зб. наук. пр.* 2020. Вип. 2(17). С. 41–47.

23. Лук’янова Л. Б. Законодавче забезпечення освіти дорослих в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник НАПН України*. 2020. № 2(2). С. 1–5.

24. Мартинчук І. І. Міжнародний проєкт ЮНЕСКО “Асоційовані школи” в Україні. <https://jpv.s.donnu.edu.ua/article/view/3619/3652> (дата звернення 10.06.2025 р.).

25. Міжнародне бюро освіти ЮНЕСКО. Офіційний сайт: <http://www.ibe.unesco.org/countries/countrydossiers.htm> (дата звернення 10.06.2025 р.).

26. Міжнародний інститут планування освіти ЮНЕСКО. Офіційний сайт; <https://www.iiep.unesco.org/en> (дата звернення 10.06.2025 р.).

27. Назукова Н. М. Державне фінансування освіти як фактор економічного зростання. *Економіка і прогнозування*. 2020. № 2. С. 97–119.

28. Овчарук О. В. Теорія і практика шкільної освіти для демократичного громадянства в країнах-членах Ради Європи: монографія. Київ: ПП “Видавництво “Фенікс”, 2021. 400 с.

29. Організація економічного співробітництва та розвитку. Офіційний сайт: <https://www.oecd.org/about/> (дата звернення 10.06.2025 р.).

30. Паризьке комюніке. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/06/06/12/paris-communiqueenua2018.pdf> (дата звернення 10.06.2025 р.).

31. Пильнюк О. О. Методи та способи впровадження диференційованого навчання у навчальний процес школи. <http://journals.uran.ua/index.php/2307-4507/article/viewFile/31903/28526> (дата звернення 10.06.2025 р.).

32. Погляд на освіту 2022: показники ОЕСР. <https://nqa.gov.ua/news/poglad-na-osvitu-2022-rokazniki-oesr/> (дата звернення 10.06.2025 р.).

33. Постригач Н. О. Діяльність провайдерів освітніх послуг у сфері освіти дорослих Туреччини. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2022. Вип. 1 (21). С. 156–170.

34. Про вищу освіту: Закон України. Відомості Верховної Ради. 2014.

№ 37–38, ст. 2004.

35. Про дошкільну освіту: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 49. ст. 259.

36. Про освіту: Закон України від 05.06.2017 № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 38–39 ст. 380.

37. Про повну загальну середню освіту: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 31. ст. 226.

38. Рада Європи. Офіційний сайт: <https://www.coe.int/en/web/education/cdprpe> (дата звернення 10.06.2025 р.).

39. Радул О. С. Учитель початкової школи у сучасному світі. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. Вип. 205. С. 44–48.

40. Рилова О. Ю. Світові тенденції розвитку вищої освіти та її якість. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2022. № 32. С. 98–102.

41. Савенко О. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток системи освіти дорослих. *Проблеми освіти*. 2021. Вип. 2(95). С. 25–39.

42. Сальніков О. О., Козлова Л. В. Реалізація концепції навчання протягом життя в управлінні персоналом на публічній службі: деякі теоретичні аспекти. *Public Administration and Regional Development*. 2020. № 10. С. 1223–1246.

43. Сисоєва С. Цифровізація освіти: педагогічні пріоритети. *Освіта і суспільство*. 2021, № 10–11, С. 8–9. https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/2545/ (дата звернення 10.06.2025 р.).

44. Сисоєва С. О., Рейпольська О. Д. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку: новий погляд. *Вісник НАПН України*. 2020. № 2(1). С. 1–10.

45. Стан і тенденції розвитку шкільної освіти в країнах ЄС, США та Китаї: навч.-метод. посіб. / О. І. Локшина, О. З. Глушко, А. П. Джурило, С. М. Кравченко, Н. В. Нікольська, М. М. Тименко, О. М. Шпарик; наук. ред. О. І. Локшина. Київ: КОНВІ ПРІНІ, 2021. 110 с.

46. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки. <https://mon.gov.ua/osvita-2/vishcha-osvita-ta-osvita-doroslikh/strategiya-rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-na-2022-2032-roki> (дата звернення 10.06.2025 р.).

47. Тенденції розвитку шкільної освіти в країнах ЄС, США та Китаї: монографія / О. І. Локшина, О. З. Глушко, А. П. Джурило, С. М. Кравченко, Н. В. Нікольська, М. М. Тименко, О. М. Шпарик; за заг. ред. О. І. Локшиної. [Електронне видання]. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 350 с.

48. Теоретико-методичні засади забезпечення якості освіти: монографія. [Д. В. Карамишев, Н. М. Гришина, О. В. Грибко, Т. В. Ревенко та ін.]. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2020. 180 с.

49. Удосконалення фінансування системи освіти України як передумова успішного реформування: монографія. За ред. С. Л. Лондара. Київ, 2021. 274 с.

50. Фінагіна О. В., Бітюк І. М., Матвієнко О. Д., Гудима Д. М. Принципи розвитку українського освітнього простору в умовах інформаційної економіки: креативні підходи та європейський досвід. *Зб. наук. пр. ЧДТУ. Серія: Економічні науки*. 2022. Вип. 65. С. 16–24.

51. Худавердієва В. Тенденції цифрової трансформації освіти в сучасних умовах. *Педагогічні науки та освіта*. 2022. Вип. XL–XLI. С. 102–109.
52. Центр порівняльної професійної педагогіки. Офіційний сайт. <https://ipood.com.ua/centr-porivnyalno-profesiyno-pedagogiki/> (дата звернення 10.06.2025 р.).
53. Чекіна В. Д., Воргач О. А. Вплив витрат на освіту на економічне зростання: емпірична оцінка. *Економіка промисловості*. 2020. № 3 (91). С. 96–122.
54. Юрченко А. М., Краус К. М., Краус Н.М. Інституційні засади управління фінансовим забезпеченням закладів освіти: світовий досвід та українська практика. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2022. № 1(9). С. 16–33.
55. Vasiuk, O., Vygovska, S., Malyshevskyi, O., Nychkalo, N., Malyshevskaya, I., & Zorochkina, T. (2022). Motivation Discourse of Student's Personality in Educational Activity. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14(1), 196-214. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1/514>.
56. Nataliia Hrechanyk, Oksana Vasiuk, Lesya Matsenko, Nataliia Folomieieva, Oleksii Koriakin & Svitlana Vyhovska. Development of Higher Education of the XXI Century in the World Context in the Face of Global Challenges. *Journal of Curriculum and Teaching*. 2023. Vol. 12, No. 5, Special Issue 2023. DOI: DOI: <https://doi.org/10.5430/jct.v12n5p96>
<https://www.sciedupress.com/journal/index.php/jct/article/view/24701>